

A. OBECNĚ

Komunistická strana Československa v éře stalinismu: funkcionáři, kampaně, nové horizonty

Cíle předmětu: Seminář je primárně zaměřen na dějiny KSČ po druhé světové válce a v 50. letech minulého století. Posluchači budou seznámeni s vývojem v KSČ na všech úrovních od centra po základní organizace v rámci dějin poválečného Československa i východního bloku. Současně se budou soustředit na porozumění problematice komunismu/stalinismu v širších kontextech, na seznámení s metodickými a koncepčními přístupy různých historiografických směrů i na jejich aplikaci na konkrétní pramenný materiál. Posluchači by měli získat schopnost promýšlet problematiku dějin KSČ z různých perspektiv.

Literatura:

Příruční slovník k dějinám KSČ I.–II. Praha 1964

Geyer, Michael – Fitzpatrick, Sheila (eds.): Za obzor totalitarismu. Srovnání stalinismu a nacismu. Praha 2012.

Kaplan, Karel: Aparát ÚV KSČ v letech 1948–1968. Studie a dokumenty. Praha 1993

Kaplan, Karel: Kádrová nomenklatura KSČ 1948 – 1956. Sborník dokumentů. Praha 1992.

Kaplan, Karel: Kronika komunistického Československa. Antonín Novotný – vzestup a pád „lidového“ aparátčíka. Brno 2011

Kaplan, Karel: Kronika komunistického Československa. Klement Gottwald a Rudolf Slánský. Brno 2009

Kaplan, Karel: Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha 1992

Kaška, Václav: Neukáznění a neangažovaní. Disciplinace členů KSČ v letech 1948 – 1952. Praha-Brno 2014.

Maňák, Jiří: Proměna dělnické strany v organizaci moci. Problematika dělnického charakteru KSČ v letech 1945–1953 ve světle stranické statistiky. In: Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu, sv. I. (Zdeněk Kárník – Michal Kopeček ed.) Praha 2003, s. 157–199.

Mrňka, Jaromír: Svěhlavá periferie. Každodennost diktatury KSČ na příkladu Šumperska a Zábřežska v letech 1945–1960. Praha 2015.

Pernes, Jiří: Krize komunistického režimu v Československu v 50. letech 20. století. Brno 2008.

Rupnik, Jacques: Dějiny Komunistické strany Československa. Od počátků do převzetí moci. Praha 2002.

Pavka, Marek: Kádry rozhodují vše! Kádrová politika KSČ z hlediska teorie elit (Prvních pět let komunistického vládnutí). Brno 2003.

Pernes, Jiří – Foitzik, Jan (eds.): Politické procesy v Československu po roce 1945 a „případ Slánský“: Sborník příspěvků ze stejnojmenné konference pořádané ve dnech 14. – 16. dubna 2003 v Praze. Brno 2005.

Šlouf, Jakub: Spříznění měnou. Genealogie plzeňské revolty 1. června 1953. Praha 2016

Štverák, František: Schematismus k dějinám Komunistické strany Československa (1921-1992). Základní informace o ústředních orgánech a biografické údaje o vedoucích představitelích strany. Praha 2010

Metody hodnocení: aktivní účast v hodině, referát, seminární práce

B) SYLABUS

1. hodina, 21. září

Úvodní hodina, výběr referátů, zadání seminární práce

Udělení zápočtu:

1. Přítomnost na semináři vyžaduje domácí přípravu – četba textů a aktivní diskusi na hodině.

2. K udělení zápočtu je třeba zpracovat **seminární práci**, můžete si vybrat za dvou variant:

a) ve vybraném okresním archivu prozkoumáte a popíšete stav fondů týkajících se KSČ (okres, základní organizace atd.) v archivu uložených; projdete si dvě zasedání nějakého stranického orgánu (např. předsednictva OV KSČ, členské schůze základní organizace atd.) a stručně vypíšete, čím se na schůzi straníci zabývali.

b) napíšete popularizační článek na jakékoliv téma z dějin KSČ na cca 12 000 znaků vč. mezer. Článek musí mít náležitosti zeditovaného článku, tj. např. perex, mezititulky, obrázky, seznam použité literatury

Seminární práci je třeba odevzdat nejpozději na závěrečné hodině, přičemž během ní své kolegy a kolegyně stručně seznámíte s vašimi

Referáty: stačí 30 minut

a) vlastní výběr

b) okruhy: významní funkcionáři KG apod.; meziválečná KSČ, KSČ za války atd.; procesy, posrpnové čistky; školení, prověřování členstva; organizace strany; zlomové okamžiky 1921, 1929, 1945, 1952, 1968

c) KSČ v obrazech – brožury o KSČ a jejích představitelích, KSČ ve filmu – hrané filmy s tematikou KSČ natočené před r. 1989 – např. Klement Gottwald (1986), KSČ v seriálu České století – Všechnu moc Stalinovi, Zabíjení soudruha, Musíme se dohodnout

28. září seminář se nekoná

2. hodina, 5. října

Texty 1:

a) Devátá, Markéta – Pernes, Jiří – Kocian, Jiří: Českoslovenští komunisté a jejich strana. Praha 2017 (otevřený zdroj); Maňák, Jiří: Proměna dělnické strany v organizaci moci. Problematika dělnického charakteru KSČ v letech 1945–1953 ve světle stranické statistiky. In: Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu, sv. I. (Zdeněk Kárník – Michal Kopeček ed.) Praha 2003, s. 157–199.

Referát 1 – **Jan Možný, Klement Gottwald**

3. hodina, 12. října

Text 2: Geyer, Michael – Fitzpatrick, Sheila (eds.): Za obzor totalitarismu. Srovnání stalinismu a nacismu. Praha 2012. Úvod, s. 11–62.

Referát 2 – **Jakub Sedláček, meziválečná KSČ**

4. hodina, 19. října

Texty 3: Pernes, Jiří – Foitzik, Jan (eds.): Politické procesy v Československu po roce 1945 a „případ Slánský“: Sborník příspěvků ze stejnojmenné konference pořádané ve dnech 14. – 16. dubna 2003 v Praze. Brno 2005. A) Souvislosti politických procesů ve střední a východní Evropě, s. 11–21 (Jan Foitzik). B) Politické procesy 50. let v Československu, s. 107–114 (Karel Kaplan). C) Poetika ideologické fikce: Proces se Slánským a spol. jako text, s. 332–340 (Petr Steiner)

Referát 3 – **Martin Rampáček, Otto Šling**

5. hodina, 26. října

Texty 4: Cuhra, Jaroslav: „Kádrovník nikdy nemůže být se svou prací hotov“. Kádrování a komunistické vládnutí. Dějiny a současnost, 11/2009, s. 30–33; Cuhra, Jaroslav: „Nechci dnes psát o tom, co všechno dobrého již přineslo stranické prověřování.“ Stranické prověrky 1948 a 1950. In: Prověrky a jejich místo v komunistickém vládnutí. Československo 1948–1989 (Marie Černá – Jaroslav Cuhra ed.). Praha 2012; Černá, Marie: Od školy až do důchodu. V síti kádrových materiálů. Dějiny a současnost, 11/2009, s. 37–39.

Referát 4 – Renáta Řeháková, Rudolf Slánský

2. listopadu se seminář nekoná

6. hodina, 9. listopadu

Texty 5: Heumos, Peter: „Vyhrňme si rukávy, než se kola zastaví!“ Dělníci a státní socialismus v Československu 1945-1968. Praha 2006, s. 5–21 a s. 26–31; Šlouf, Jakub: Spříznění měnou. Genealogie plzeňské revolty 1. června 1953, s. 98–154 a 314–330.

Referát 6 – Václav Daněk, procesy s kom. funkcionáři

7. hodina, 16. listopadu

Text 7: Mrňka, Jaromír: Svěhlavá periferie. Každodennost diktatury KSČ na příkladu Šumperska a Zábřežska. Praha 2015, s. 10 – 25, s. 140 – 155, s. 158–166

Referát 7 – David Grolich, KSČ ve filmu/orální historie KSČ ve vybraném regionu

Barbora Cahlová – Antonín Novotný (do r. 1960)

8. hodina, 23. listopadu

Text 8: Macura, Vladimír: Šťastný věk: Symboly, emblémy a mýty 1948-1989. Praha, 1. vydání, 1992, s. 5–57; 2. vydání, 2008 s. 9–130

Referát 8 – Ondřej Neubauer: Bolševizace KSČ (1929)

30. listopadu se seminář nekoná

9. hodina, 7. prosince

Texty 9: Pernes, Jiří: Mládež vede Brno. Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945–1950). Soudobé dějiny, 3/2004, s. 45–60; Lóži, Marián: Dynamika vnitrostranického teroru na lokální úrovni KSČ v době pozdního stalinismu. Diplomová práce, ÚHSD FF UK. Praha 2014, s. 14 – 42, s. 67–107

Referát 9 – Denisa Hlobilová: Marie Švermová

10. hodina, 14. prosince

Texty 10: Škabraha, Martin: Tři stezky (ke) komunismu. Dějiny–teorie–kritika, 1/2010, s. 7–29; Sommer, Vítězslav: Fritz Beer, ...a tys na Němce střílel, dědo? Českoněmecký Žid mezi komunismem a nacismem; Stanislav Budín, Jak to vlastně bylo; Marie Švermová, Vzpomínky [recenze]. Dějiny–teorie–kritika, 2/2009, s. 392–399.

Referát 10 – Matěj Ott: školení a prověrky členstva 1948 - 1956

11. hodina, 21. prosince

- prezentace seminárních prací, udílení zápočtů

